

והי אמרין נהדיא בירושלמי נפרק קמא דכלאים (ה"א) רבי יוסי כג) נשם רבי יוחנן כולו זוגות זוגות מה על כל פירקא קא
אמרת או על הדא הלכתא ומסיק דעל כל פירקא קאמר. ומ"ש נפירוש פירות הללו הוא מדברי הרא"ש נהלכות כלאים (פי"ג) ור"ש
(משנה סג) כתב פרישין ירושלמי אמר רבי יונה אספרגלין כד) עורדין מפרש נפרק כ"ד (נכוח מ:) [אמרין] עולשין ואמרין] קונעייש
ופרישין קדוני"ן זה אי אפשר ללא דמו אהדי ללא ופשיטא שהם כלאים זה מה. והרמב"ם (נפיה"ש) פירש אגסים נקראים

ואיזהו מינו דתנן האגסים והקרוסטומלין
והקרוסטומלין וכו'. נרש
כלאים: ומ"ש רבינו
והשרפים והריסון. נסדר
המשנה נרמין השפיים והרימון
ועיין בבית יוסף:

וגדל ביער ומאכילין לחזירים שרפים מפרש בירושלמי הנוטע זיתים ורימונים
יחד נפיק מנהון שרפים: ב אסור להניח לגוי להרכיב בשלו: ז ואסור
לקיים המורכב. (טו) אבל הפרי היוצא ממנו מותר ואפילו לזה שעבר והרכיבו
ומותר ליקח ענף מן המורכב ולנוטעו במקום אחר:

נשם רב נטרנאי אגסים קירמי"ש קרוסתמלין הם פירש' שהם מין אגסים דומים לעפלים. פרישין הם קירואילאש עורדין נשפוראש
[בדק הבית] וכתוב בארחות חיים (ה"י כלאים סי' כ אות א) מותר להרכיב אילנות מין במינו אפילו שחורות בלבנות ודקות בגסות אף על פי שיש להם
שם לורי כון [עד כאן]: וכתב סמ"ק כון) על כל הנך דתנן החם דלינן כלאים זה מה ומיניס אחרים שאף על פי שדומין זה מה
כלאים זה מה ולפי שאין המון העולם מכירים רוב המינים טוב לזהר מכולם (ב):

ב אסור להניח לגוי להרכיב בשלו. כן כתב הרמב"ם נפרק א' מהלכות כלאים (ה"י) וכן כתב הרא"ש נהלכות כלאים (פי"ג)
מדאמרין נפרק תולין (שם קט). דאפילו כשזאת נכרמא אסור להניח לגוי לזרוע נכרמא (כט):

ז ואסור לקיים המורכב אבל הפרי היוצא ממנו מותר. כן כתב הרמב"ם נפרק א' (ה"ג) וכן כתב הרא"ש (כלאים פי"ג)
וכתב שהטעם מפי שאין לך נכלאים שאסר הפרי אלא כלאי הכרם דתנן (פי"א מ"א) כלאי הכרם אסור מלזרוע ומלקיים ואסורים
בהנאה כלאי זרעים אסור מלזרוע ומלקיים ומותרים נאכלה. וכן הם דברי סמ"ג (לארן רעט ע"ג) לן והטעם שהם מדמים הרכנת
אילן נאילן לכלאי זרעים שהן מותרים נאכלה: ומה שכתב מותר אפילו לזה שעבר והרכיבו. כן כתב הרמב"ם נפרק
(ה') [א'] (ה"י) מהלכות כלאים ופשוט הוא: ומותר ליקח ענף מן המורכב ולנוטעו במקום אחר. כן כתב הרמב"ם והרא"ש
(שם) והוא ירושלמי נפרק קמא דכלאים (ה"ד) מני גוי שהרכיב אגוז על גבי פרסק אף על פי שאין ישראל רשאי לפשות כן טעל
ממנו יחור והולך וטעט במקום אחר:

דרכי משה

(ב) וכתב הכלבו (סי' צא נח ע"ד) והלכתא מותר להרכיב מין במינו אפילו שחורות בלבנות ודקות בגסות אף על פי שיש להם שם
לזואי עכ"ל:

פרישה

אפילו אינו מינו מותר כיון דשניהם סרק כמד מין משיב ע"כ ונלפ"ד דגם רבנו ספרא ליה כר"ש ומה שכתב כאן והוא מיע קאי אעין מאכל על גבי
מאכל אגל נפרק אפילו בשאינו מינו וק"ל ועיין נדרשה: (יג) הפרסקין. נרעין שלו דומה לשקדים: (יד) פרישין פורני"ש.
בירושלמי (פי"א ה"ד) אמרין למה נקרא פרישין לפי שאין לך מין אילן פרוש לקדה כו' והרמב"ם כתב שהן חטשין. מ"ו (נפילת למה) ומאכלין
לחורים: (טו) אבל הפרי היוצא ממנו מותר. והטעם מפי שמדמים הרכנת אילן נאילן לכלאי זרעים שהן מותרים דדוקא נכלאי הכרם כפי
(דברים כ ט) פן תקדש המלאה הזרע אשר תזרע ותטאם הכרם דמשמע דוקא נכלאי זרעים עם פרטן אסורים דרשעין (שילן קטו). פן תקדש טוקד
אש"י:

דרישה

לאשמעינן אף על פי שאינו מינו ממש וכדמסיק אם כן גם לעיל י"ל דמהני מיני מיירי וקא משמע לן כיון דאין מינו ממש וגם אחר
עושה פרי והשני סרק אסור מיהו מה שכתבתי בפרישה (אות יב) יותר עיקר: (אף על פי שדומין וכו'). וכתב הסמ"ק ולפי שאין העולם מכירין
רוב המינים טוב לזהר מכולן. עד כאן המניה:

הנהגות והערות

כא) כ"ה בכתי" פריס ולגדון. וברוב הרפוסים הקדמונים והראשונים. וכן
לקמן בסמוך. אבל ברפוס שלוניקי ובטור שבדפ"ר פרישה ובדפוס
קניגסברג הגירסא כאן ולקמן בסמוך "חורדי". ובדפוס וילנא הגירסא
"חורים": (כב) כ"ה בכל הרפוסים והכתי" והביח העיר שכמשנה
הגירסא "השויפים והרימון" יש להוסיף שגם ברמב"ם וברא"ש (שהוא
מקורו של הטור) הגירסא "שויפים" וכ"ה בירושלמי ובשו"ע:
(כג) ובירושלמי שלמינו: "רבי יוסה": כדן ובר"ש שם:
"אלספוגין": (כה) וברמב"ם: "ברקוק" ולקמן ברמב"ם הגירסא
"אגוז" ולא "אגוז" וכן "עורוד" במקום "עורוד" וכן "אלפון" במקום
"אל כוך": כון וכ"ה בירושלמי פ"א מכלאים ה"ו: כון כ"ה
בכל הרפוסים ולא מצאנוהו בסמ"ק. ונראה דטי"ס הוא רש לגרוס

הלכות כלאים פרק א

המרכיב אילנות כלאים אע"פ שהוא לוקה (לט) הרי אלו מותרין באכילה * (מ) ואפילו לזה שעבר זורען (מא) שלא נאסר אלא זריעתן בלבד. (מב) ומותר ליטע ייחור מן האילן שהורכב כלאים ולזרוע תבואה והיא חמשה מינין החטים והכוסמין והשעורין ושכולת חלקים. האחד מהם הוא (מד) הנקרא הנקרא קטנית. והן (מה) כל זרעים הנאכל לאדם חוץ מן התבואה. כגון הפול והאפונים והעדשים והדוחן והאורז והשומשמין והפרגין והספיר וכיוצא בהן. והשלישי מהן הוא הנקרא זרעוני גינה. והן

באור ההלכה

דרך אמונה

אך מה שגדל כבר אין נאסר: (לט) הרי אלו מותרין באכילה. הפירות הזוממין מהן (קט) דילפי מקרא דמדאמר רחמנא כלאי בהמה להקריב לגבוה מללל להלדיוט שריא וכלאי זרעים והרכבה איחקשו לכלאי בהמה: (מ) ואפי' לזה שעבר זרען. (הכ) נמזד ללא קנסי' לוי' לאסור לו באכילה: (מא) שלא נאסר אלא זרעמן בלבד. (קכא) ומ"מ אם הרכיב אסור לו לקיים המורכב (קכב) ואף בלא מעשה ואף אם הורכב בשוגג או ע"י מייד לעקרו (קכג) ולכן אם קנה אילן מגוי וזרע לו שהוא מורכב אסור לקיימו וכו"ש שאסור לנכשו ולהשקותו והרא"ש נסמפק אם מנכשו ומשקהו אם יש בזה איסור מה"מ ודעמו נוטה שמה"מ אין בזה איסור שאין מרכיב אחר מרכיב אבל מדרבנן בודאי אסור ואפי' בחו"ל נראה שאסור לקיים אפי' בלא מעשה (קכד) והמרכיב באיסור שנחייב לעוקרו ומכרו לגוי מייד לפדומו ולעוקרו וצריך להוציא ע"ז ממונו עד תומש נכסיו דין כל קיום מצוה וכו"ש כאן שעשה הדגור בפשיעה [ואם הוא בלא"י יש ב"כ לכופו ולפדומו משום איסור לא תמנסן] (קכה) ואסור לעקור אילן מורכב ולנוטעו במקום אחר ולוקה ע"ז מה"מ כדלעיל סקכ"ו ואפי' אם עקרו בסלע עפר ולכן הלוקחין שמילין מורכבין מהגוי ועוקרן ונוטען במוך שלו מייבין משום מרכיב מה"מ ואפי' נוטלן עם גושיהן וכנ"ל סקכ"ו (קכו) ופרדסים שלנו המורכבים מפו"ז נלימון ונחפו"ז יערי אם נחיק הדגור לספק מינו [כמו שיחנאך בע"ה בפ"ג סקכ"ג] יש להקל בקיום והשקאה ויכוש דהוי ס"ס בשל תורה וגם דדעם הרא"ש נוטה להקל כנ"ל וכן נראה דעם הריטב"א ושל איסור דרבנן יש להקל משום ספק מינו (קכז) וצ"ע. ונראה דחפ"ז יערי שושבס מין א"י עם החפ"ז. וכחכ"פ נפ"ח (קכח) נשם הח"ס ע"ד מה שנהגו במקום א"י לקנות מגוי אילנות מורכבים שקדים ואפרסקים ומקיימין אותם והשיב די"א דבלי מעשה אין איסור לקיים ועכ"פ בחו"ל יש להקל בזה אבל לכתמלה טוב שיסמפק גם הגוי בפירות ושלא יניח הגוי שיפקור הישראל הפירות ואו מותר וכי הפ"ח דסוף דבריו צ"ע, וכמו"א (קכט) כתב שאין הדברים מספיקין להפיר דאע"ג שאין מקיים חלקו ומייב להפקירו וגם רוצה בקיומו דאסור וגם מש"כ דאין איסור קיום בחו"ל קשה לומר לשחף הגוי דמ"מ ישראל מקיים חלקו ומייב להפקירו ואין נזכר עכשיו שהן כי מיניש שהרי שניהן מגדלין פרי אחד ועלה כן. (קל) המרכיב אילן באילן מין בשאינו מינו אע"ג דנחאחו ואין ניכר עכשיו שהן כי מיניש שהרי שניהן מגדלין פרי אחד ועלה אחד עדיין הן באיסורין לקיימן: (מב) ומותר ליטע ייחור מן האילן שהורכב כלאים. (קלא) ר"ל אף שאסור לקיים המורכב מותר ליטול ענף ממנו ולזרוע במקום אחר. וכחכ"פ (קלב) ואפי' הרכיבו ישראל באיסור. וכן מזרע של ירק שזרע כלאים וזמם ממנו מותר ליקם מן הזוממא ולזרוע במקום אחר. וכחכ"פ (קלג) בחו"ל כל הרכבה שהפרי דומה לאחד ממולידיו והשגי לא שינה זורת מותר ליקם מן הזוממא ולזרוע במקום אחר. וכחכ"פ (קלד) בחו"ל כל מה שיהו בלא"ה יש להחירו להרכיבו על המין שדומה לו הפרי אף שהשפיע בו דינו כפרי שהוא נדמה לו ומותר להרכיבו עליו ולכן חאנה שנחנה לחוך החצוב דין סאנה זו כדן שאר סאנים לענין כלאים ומעשר אבל אין אחזו להכריע בזה אם לא שינה כלל מיהו בלא"ה יש להחירו להרכיבו על המין שדומה לו מפני שהן דומין זה לזה וכדלקמן פ"ג ה"ה וע"ש נסקל"א: (מג) הזרעונין נחלקין כו'. זה הקדמה לנאר המינין שיחנארו בהלכות אלו: (מד) הנקרא פנואה. (קלד) לא מיינו חילוק בה' כלאים בין תבואה לקטניות רק לפי שהזכיר בסמוך פ"ב ה"ג בדי"א תבואה כו' או קטניות כו' הקדים לנאר מה זה תבואה ומה זה קטניות: (מה) כל זרעים הנאכל לאדם. ר"ל שהזרע נאכל לאדם

הקשה ע"ז מה דפריך בירוי פ"ק גבי בטומן לפת ולנוטח אי משום זרעים באילן ל"ל נפן אפי' שאר אילנות נמי ומי' ככ"מ ור"ק ורדב"ן ושאר מפרשים דרבנו מפרש משום הרכבה ונחוו"א חמה ע"ז דהא מן הזד מותר לכ"ע כמפורש בנ"ב י"ט ג' ונידו' רפ"ו ונפרט שרגנו אין מפרש כלל הא דהמכריך את הגפן משום הרכבה כמ"ש בחו"א ס"י י"ג סק"י וי"ל דכונן הירוי' להקשות אי משום זרעים באילן וימא דמשום הרכבה הוא ואיכא נכה"ג הרכבה א"כ אפי' שאר אילנות ואי משום כה"כ וקמ"ל דאם אין רוצה בהשרשמן אין בזה משום כה"כ ולהכי נקט נפן א"כ למח נקט דוקא לפת ולנוטח מוטע שינקט שאר ירקות דהטמנתן לזמן מרובה [כחש"כ רש"ס דמה"ט חזקי' אסור או כמ"ש בחו"א] וכ"ש לפת ולנוטח ומסיק דמשום כה"כ ונקט לפת ולנוטח דאורסייהו כאגודה לאשמעי' דבעי אגודה ולתסקנא זו באמת אין נכה"ג משום הרכבה רק משום כה"כ דנו כאלו, וכחכ"פ בחו"א דלדעת הראב"ד י"ל דדין אילן כדן נפן וצריך להרטיק כשיעור עבודה וגם אין להדלות הזמירות על הירק וצ"ע דהא בנ"מ ק"א אי אמרו' זרענא חחומייהו סילקא וירקא וכנ"ב כ"ד ג' אילן שנוטה לשדה מכרו קוצן מלא המרדע ע"ב המרטיבה ולא יותר אלמא לא מיישי' לזריעה סתם אילן ונאף אם ימא שאין יכול לאסור על חבדו לקיים מ"מ לו אסור לנכשו ונע"ז מ"מ ג' זרעין סתמי' ירקוח ביתום הנשמים וכן כנ"ד ולכא"ו לא אמר הראב"ד אלא נחמחנדין ממס ונ"ע: * ואפי' לזה שעבר זרען. ואע"ג

ציון ההלכה

(קט) מילין קט"ו א': (קכ) דלא כרשב"ס בנ"ב ג"ז א' וכבר חמהו עליו החוס' שם ועיי' בשטה"מ כאן: (קכא) יו"ד ס' ר"ה ס"ו וכו' גר"ש נח"י רפ"ח: (קכב) חו"א ס"י ג' סק"ט י"א ובדיני כלאים אוח ל"ד ל"ה וכו' נחמו"י כת"י ברכות כ"ב ועיי' בלרמות חיים ס' כלאים נשם רבנו דוד נר' לוי שאם קנה מהגוי אילן מורכב אסור לקיימו ומש"כ חש"כ בלרמות חיים וכן בכל בו ס' י"א דמותר לקיים המורכב נראה כזאת דמקיים דפירותין מותרין ומותר ליטול ממנו ייחור כו' דאל"כ דבריו מותרין זה אה זה: (קכג) ברכ"ו וכו' בעיקרי דיליש אוח י"ד ועיי' באש"י סוטה"ד לפגוש"ק ז"ל שמתיר למוכרו לגוי וצ"ע: (קכד) חו"א ס"י ג' סק"ט: (קכה) שם ובדיני כלאים אוח ל"ה: (קכו) שם וצ"ע: (קכז) כן סיים בחובת ס' כלאים שדפס ע"י ר' וליג שפירא ז"ל פ"ס מרן ונחמ"א דיני כלאים כחכ"ש לנדר להקל ומצאתי נחשו' מוט החשולש להגרים מודין פ"י כ"ד שדעמו ג"כ להסיר לקיים בספק מורכב דליסור קיום דרבנן והו"ל ספק דרבנן: (קכח) וז"ד ס' ר"ה סק"ד: (קכט) ס' ג' סק"ה: (קל) חו"א ס' ג' סק"ג: (קלא) יו"ד ס' ר"ה ס"ו: (קלב) מ"ה"ס כלאים פ"א ה"ד: (קלג) ס' ג' סק"ט: (קלד) ואם נימא דה' מיני דגן כלאים דאורייתא נכה"כ וקטניות

ערוך

דיני כלאים סימן רצ"ה

הענין

הורעים נכנסים בה אבל המכריך ענף מאילן אחר מותר לזרוע על גביו אפילו אין עליו עפר ג' אצבעות דקשין הן ואין הורעים נכנסין בה וי"א דגם כלא המכריך אין לזרוע ער ג' טפחים מהשרשים (ג"י נ"ב מ"ב ונ"ו וע"ג כ"ק) ואף שלא הובא דיעה ז' בש"ע מ"ט נכון לזוהר בזה.

יא מה נקרא מין במינו ומה נקרא בשאינו מינו שהרי בכל מין פירי יש מינים הרבה וא"א לומר שהן כלאים ויותר מזה איהא בירושלמי שם דמותר להרכיב מין אחר אפילו שחירות בלבנות ורקות בנכות וכמיש רבינו הרמ"א בסעי' ו' וז"ל וכן מותר להרכיב מין אחר אפילו שחורות בלבנות ורקות בנסות אע"פ שיש לו שם זווי עכ"ל כלומר כגון שאחד מהן יש לו להשם הכללי עור שם פרטי מים אין זה כלום והגדר בזה במין ושאינו מינו כמו שיחבאר בס"ד.

יב שני חכמים במשנה פ"א דכלאים (מ"ד) ובאילן האגסים והקרוסותומלין והפרישים והעיוורדים אינם כלאים זה בזה התפוח והחורד הפרסקים השקידים השיזפין והרימין אע"פ שרומין ול"ז כלאים זה בזה וכ"כ הרמב"ם והט"ר והש"ע אבל אין אנו יודעים מה המה אלה בכדי להבין ההפירש והגם שהכפרשים והערוך פירשום כולם בלשון לע"ז אינם מובנים אצלינו וכנראה שאין מצויים אילנות אלו כלל במדינתנו. יג אמנם מדברי הירושלמי שהכאנו ומדברי הרמב"ם פ"ג סכלאים דין ד' יש ללמוד הגדר עכתב וכן באילן שיש שני מינים שדומין זל"ז בעל"ן או בפירות הוא"ל והם שני מינים הרי אלו כלאים כיצד התפוח עם החורד וכו' וכן אם יש שם זרעים ואילנות אחרות אע"פ שהן שני מינים בטבען הוא"ל ועל"ן של זה דומין לעל"ן של זה או פירי של זה דומה לפירי של זה דומין גודל ער שיראו כשני נונין ממין אחד לא חששו להם לכלאים זה עם זה שאין הולכין בכלאים אלא אחר מראית העין עכ"ל.

יד ודבריו צריכים ביאור ולכאורה מותר עצמו אמנם ביאורו כן הוא דכל שאנו רואים מינים נפרדים לגמרי שאינם כסוג אחד כלל דאו אפילו אם העל"ן דומין ול"ז או חמנות הפירי דומה ול"ז הוה כלאים אבל אם הם רק שני מינים בטבעם כלומר שהכל מין אחד אך בטבעם אין להם דמיון כגון הפיחים שיש מהם מהרוקים כרבש ויש מהם חמוצים כחומץ ויש שיט בהם כמו טעם יין ועוד כמה מינים פרטיים ולכולם יש להם שם הכולל ושם דפרטי כמו אצלינו תפוח אנטאנאחסקי תפוח ציטאחק"י וכן בתפוחי בערנע"ם שיש מהן נקרא סאפיואנקע"ם בארנאמאטי"ן ויש בהן גדולים וקטנים וכראות סבראית שונות אבל בכלל הן מין אחד ורק בטבעם משתנים בזה אושר הרמב"ם דלשהעל"ן דומין ול"ז או הפירות דומין דמיון גדול אינם כלאים זה בזה.

מ"ן ולפ"ז במדינתנו כולם מין אחד עם כל התפוחים ור' בערנע"ם מותר להרכיב הוה כלאים שאין להם דמיון לא כולם ולא בפירות אבל התפוחים בפ"ע והבערנע"ם בפ"ע אע"פ שיש בהן גדולים הרבה וקטנים כאד והמראה אינו דומה לחבירו והטעם אינו דומה מים דמות אחד להנה והעל"ם דומים ול"ז דמיון גדול ואף אם אילי יש איזה הפרש בין ול"ז מ"ט לפי מראית עין כולן דמות אחד הן העל"ן וכן התמונה של הפירי כגון תפוחים כולן ענולות והבערנע"ם חדים בתהיהם וענולים בראשם אלא שההפרש הוא בגודל וקוטן ומסילא שגם הטעם משתנה בין ול"ז וכולן מין אחד הן וכן כל מיני קארסיין שיש מהן שנקראים וויינסלע"ן ויש מהם שנקראים ספאנקע"ם והם שחורין מ"ט כולם מין אחד הן וכן פלויסע"ן שיש מהם גדולים וקטנים שחורים ולבנים ואדומים וכולן מין אחד הן ורשאים להרכיב מזה על זה ומוה יש ללמוד לכל הפירות שאינם מצויים במדינתנו וכבר נתבאר דכל מין סרק אחד הוא.

מ"ן כתב רבינו הבי"ב בסעי' ו' אסור לקיים המורכב כלאים אבל הפירי היוצא ממנו מותר ואפילו לזה שעבר והרכיבו ומותר ליקח ענף מהמורכב ולנטעו במקום אחר עכ"ל וכבר צעקו כמה גדולים בכרוכיא דבכל המדינות רובם ככילם הכרמים והמדרסים מורכבים וכמעט שנה שנה דרכם להרכיב והישראל קינה הכרם או הפרדס וכ"ן שאסור לקימן הרי מחוייב לעקרן ואין מי שיעשה כן ונמצא שכולם עובדים בכל יום על לאו דמקיים כלאים ויש מי שרצה לפסלם לעדות ואינו כן דאינו מסור לעדות אלא בלאו שע"י מעשה דליקין עליו וכאן אין הישראל עושה מעשה (ג"י ג"ט) ואין לומר דבלא מעשה אין איסור כלל דלהדיא אבדינן בירושלמי ריש פ"ח דכלאים אמסנה דכלאי הכרם אסורין מלזרוע ומלקיים וכו' מה כר"ע דאמר המקיים בכלאים לוקה אר' יוסא הכל מודים באיסור שהוא אסור ע"ש ויש מי שטרח לחלק בין א"י לח"ל כשאינו ע"י מעשה לפי הנראה מהו"ס (הצ"ח ס"ד). דאפילו לר"ע לא אסר בלא מעשה (ה"ס ס' דפ"ח) וא"א לומר כן חדא דוהו נגד הירושלמי שהכאנו וגם מהו"ס לא מוכח כן ע"ש (הל"ג כסופו ס"י ק"ו תנח דתפוחי יער הוי כלאים עם תפוחי פרדס והמשכ"י מין ס"ו והגדל"ז מנגלות דתו דכתיב דמין אחד הם ועכ"פ כולם כרע"ם על מה שאין נזכרין נזה וגם כח"ס כ"ט)

יז ולענין נראה ללמד זכות על כלל ישראל דהנה יש לדקדק במשנה רפ"ח דכלאים דחנן כלאי הכרם אסורין לזרוע ולקיים וכו' כלאי זרעים אסורין מלזרוע ומלקיים וכו' כלאי בגדים מותרין בכל דבר וכו'

לגמרי שיך קיום בעת שהם בנידולם והיינו להניחם שיתגדלו אבל בכלאי אילן איסור הוא רק לשעה קלה ואח"כ עומדת העץ לעולם ואין עושים לה סאוסה והפירות גדילים סאליהם והרי הם סותרים באכילה וא"כ מה שיך בהם מקיים כלאים ועוד דלקצוץ אילן איסורא נמי איכא משום לא השחית את עצה ולפי' דרעת הרמב"ם וכפי כל סוגיות הש"ס לא שיך כלל באילנות מקיים כלאים.

יך ואי קשיא דאיכ מהו זה שכתבו הטור והש"ע דאסור לקיים המורכב כלאים דע דוהו מדברי הרא"ש בהי כלאים (כ"ג) וזיל אע"פ שלוקין על הרכבת האילן ועל קיומו אפי"ה הפירי מותר וגם סותר ליקח ייחור מן האילן המורכב ולנוטעו בארץ וכו' עכ"ל וק"ל דאם האילן אסור בקיומו ואחויב לקוצצה איך מותר ליקח ממנו ייחור ולנוטעה ולהיפך אם הענף מותר למה כל האילן נאסרה מה לי ענף אחד ומה לי הרבה ענפים אלא ודאי דגם כוונת הרא"ש אינו כמו שתפסו רבים דכחנתו לקצוץ האילן אלא הי"פ דהנה הרא"ש ודאי אינו סובר כל הני דקרוקים שדקדקנו דאין בכלאי אילנות איסור קיום כלל וס"ל דלא גרע מכלאי זרעים האמנם כוונתו מיר אחר ההרכבה כשעדין לא נתגרר האילן כלל מחויב ליטול המורכב מעצם האילן וזהו כמו בורעים באמצע הנידול אבל כשכבר נשתרשה ונעשית אילן הוי היתר נסור ולכן כתב דמותר ליקח ייחור ממנה וליטע אותה כיון שכבר נהנדלה ואיסור הנאה אין בה וגמצא לפיו דלדעת הרמב"ם ליכא כלל איסור מקיים באילנות ואפילו להרא"ש אינו אלא מיר כשמרכיבן אבל כשהישראל קונה פרדס או כרם ויש בהם מורכבים שמכבר נעשו אילנות אין בזה איסור כלל (כנ"ע"ד).

וכו' כלאי בנדים מותרין בכל דבר וכו' כלאי בהמה מותרין לגדל ולקיים ואינן אסורין אלא להרביע וכו' ע"ש ולמה לא חשיב כלאי האילן וכן הרמב"ם ריש פ"א כתב ואסור לאדם לקיים כלאי זרעים בשדהו וכן בפ"ה דין ח' בכלאי הכרם כתב אחר הנוטע ואחר המקיים כיון שראת כלאים צמחו בכרמו והניחם היו קודם וכו' ואלו בכלאי אילן בפ"א דין ה' כתב כלאי האילנות וכו' המרכיב אילן באילן היו לוקה וכו' ולמה לא הזכיר כאן המקיים וכן הא דתנן בריש שקלים באחד באדר משמיעין על השקלים ועל הכלאים ובריש ס"ק דבחוה"מ יוצאין ב"ד על הכלאים ואמרין בנמי שם (ו'). ורמיהי באחד באדר וכו' ומתוך כך נבכור כאן באפ"ל כאן בורעים כאן בירקות ואמרין שם בראשונה היו עוקרין ומשליכין לפניהם לפני בהסחן והיו שמחים התקינו שיהא עוקרין ומשליכין על הדרכים וכו' התקינו שיהא ספקירין כל השדה כולה ע"ש ולמה לא הזכירו כלאי אילן כלל וכן בכל הש"ס כשהביא הך דמקיים כלאים הביא ברייתא דהמנכס והסחפה בכלאים לוקה ר"ע אומר אף המקיים בריש ס"ק ובשלהי סכות ובהשוכר (פ"ד). וזהו הכל בורעים וירקות ותבואות שיש בהם ניכוש וחיופי אלא ודאי דבכלאי אילן ליכא כלל איסור דמקיים כלאים ומעמא רבה איכא כמילתא דהא כלאי אילן למדנו מכלאי בהמה מקרא דבהמתך לא תרביע כלאים שרך לא תזרע כלאים מה בהמתך בהרבעה אף שרך בהרכבה (קדושין ל"ט). וכמ"ש בסעי' א' וכו"י שכל עיקר האיסור למדנו מכלאי בהמה הרי להדיא שנינו שם דכלאי בהמה מותרין לגדל ולקיים ומס"ל דגם כלאי אילן כן הוא ולכן השמיטם התנא משום דחר דינא אית להו ועוד דכשלא כלאי זרעים וכלאי כרם יזעמדוין עתה באמצע נידולן וכשיתגדלו יתלשום

רצ"ן דיני כלאי הכרם וכו' פ"ט סעי'.

תיבות חוקר אש (כ"ג נ"ו) וזהו כפשטא דקרא מן תקדש שתהיה כקדש שאסור בהנאה (כ"ג) אך הדרשא היא שלא תיעזר בה פדיון כקדש (כ"ג) ובירושלמי ריש פ"ח דכלאים יש עוד לימודים כתיב הכא מן וכהיב מן תנקש בו בעבודה כוכבים מה להלן אסור בהנאה אף כאן אסור בהנאה ועוד דרשות יש שם על איסור הנאה.

ב ויש בזה שאלה כיון דהתורה גזרה מן חוקר אש למה אינו מחויב לשורפם ולא מצינו בכל הש"ס ולא ברמב"ם וכל הפוסקים שכלאי הכרם צריך לשרוף כחמץ וכמ"ש בערלה בריש סי' רצ"ד ע"ש וצ"ל דזהו אסמכתא בעלמא דלא תיהני בה פדיון כמ"ש אבל עיקר כוונת התורה שהיאסור בהנאה כקודש וכפשטא דקרא ושם נחבאר דאין תופסין דמיהן ואם יש

א כתיב במי תצא לא תזרע כרמך כלאים מן תקדש המליאה הזרע אשר תזרע ותבואת הכרם ואסרה תורה לזרוע בכרם כפי שיחבאר ורק בכרם בלבד והיינו של ענבים ולא בטארי אילנות ואע"ג דגם זית מקרי כרם כדכתיב בשמשון (שופטים ט"ו) ויבער מגדיש ועד קמה ועד כרם זית אמנם כרם זית אקרי בשם לוי ולא כרם סחם (נכנות ל"ב). וסתם כרם הוא רק של ענבים ומדין תורה האיסור רק בא"י שהרי היא מצוה התלויה בארץ אך שנינו בסוף ערלה דבחי"ל אסור מדברי סופרים דמפני שהתורה החמירה בזה יותר מכלל הכלאים דכל הכלאים מותרים בהנאה אבל כלאי הכרם אסרה תורה בהנאה לפיכך נזרו על זה גם בחי"ל (קדושין ל"ט) ומניין לנו שאסרה תורה בהנאה דכתיב מן תקדש ובאה הקבלה דתקדש הם שני